

No cal alarmar-se gaire, però recordarem que gràcies al moviment de la remença, les nostres comarques prengueren aquesta fisonomia tan amable i senzilla del paisatge del camp de fins suara, tatxonat de masies i de petits propietaris que, cada any, tal com assenyala Josep Pla, obligats a demanar de la terra pròdiga una diversitat de productes per a cobrir les seves més elementals necessitats, cada any construeixen el paisatge de la comarca de la Selva, tan discret, tan fi, tan equilibrat i tan ric de colorit.

Als anys de trasbals i de inquietuds en succeïren d'altres més tranquils i reposats. La masia, reivindicada pels Pasqual, de Llebrés, cresqué i progressà i, en el segle divuit conegué la prosperitat de l'època. Un Pasqual, possiblement l'avi del nostre biografiat, polí la casa i ensenyorí la façana amb un escaient finestral.

La proximitat amb la vila i, també, l'impuls aportat per herència d'uns genes misatgers d'una conducta donada a l'inquietud que és penyora del siquisme de molts dels meus, bona prova aquest gran número de parents amb professions lliberals, foren motiu de què els pagesos del mas Pasqual no restessin indiferents al moviment intel·lectual del segle divuit, conegut amb el sobrenom del segle Il·lustrat.

Dessobre de la pastera, sempre a la vista de tothom, hi havia els volums del «Teatro Crítico» i les «Cartas Eruditas» que amb un zel i entusiasme extraordinari publicava el monjo benedictí Pere Feyjoo. Més amagadets, en el secret d'algun recó de la casa, no hi faltaren tampoc algunes «entregues» de l'Enciclopèdia.

Fora curiós d'esbrinar si en altres llars del poble trobarien ressò aquelles alenades de renovament que bufaven des de ponent de la Península o de tramuntana de les terres gironines. Possiblement que sí, car en la segona meitat del segle XVIII, Cassà de la Selva enviava suro manufacturat a França que es mercadejava en gran part, en les fires de Belcaire (Beaucaire) de les terres provençals. A molts dels traficants que hi anaven no els hi era pas difísil burlar l'estreta vigilància que les autoritats espanyoles havien establert en la frontera per evitar el filtratge de l'abundant literatura filosòfica i política que s'editava en el país veí.

Fins a la mateixa Girona el primer periòdic que s'hi va publicar a l'any 1795, sota el nom de «Correo de Gerona», alenava «tufillos» enciclopedistes. Així, es copsa per poc que hom el fullegi. El seu contingut se'l veu «tocat» per les influències feijonianes i heterodoxes. Doncs bé: Entre els primers escriptors hi figura, Joan Comas, administrador de correus de la nostra vila.

Quan la Guerra de la Independència, La Guerra Gran, durant el setge de Girona, els Pasqual s'absentaren de Cassà i anaren a emparar-se en el